

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

باران بزرگترین و زیباترین هدیه آسمان به زمین است ولی از قطرات کوچک و ناچیز آب تشکیل شده است .
تکرار باران گونه‌ی محبت‌های بسیار بسیار کوچک ما در حق عزیزانمان ، چیزی از یک شاهکار بسیار بسیار بزرگ کم ندارد ...

1

ورمزیار- استادیار دانشگاه علوم پزشکی قزوین

اهداف کلی درس :

آشنایی با مبانی ایمنی، حوادث شغلی و کنترل‌های مربوطه
آشنایی با اصول، مبانی و جنبه‌های ایمنی ساختمان

اهداف جزئی یا رئوس مطالب:

- تعاریف ایمنی صنعتی (ایمنی، ایمنی در صنعت، خطر، شرایط نرمال و غیرنرمال)
- نقش و جایگاه در محیط‌های کار
- آشنایی با تشکیلات و قوانین ایمنی در صنعت در سطح ملی و بین‌المللی
- تعریف حادثه، انواع حادثه، سناریوی حادثه
- آشنایی با پیامدهای حادثه (جنبه‌های انسانی، اقتصادی و اجتماعی)
- مطالعه آماری حوادث (طبقه‌بندی، ثبت اطلاعات آماری حوادث، استخراج حوادث، تدوین جدول ثبت اطلاعاتی، تهیه جداول اختصاصی، محاسبات کمیت‌های حادثه، ترمیم نمودارها و تفسیر و تحلیل نتایج)

2

ورمزیار- استادیار دانشگاه علوم پزشکی قزوین

ادامه ی اهداف جزئی

- آشنایی با واحدهای ایمنی و بهداشت کار در صنعت
- آشنایی با کمیته های ایمنی در صنعت
- تهیه و تدوین دستورالعمل های ایمنی
- آشنایی با علائم ایمنی، پوسترها، برچسب ها و سایر ابزارهای اطلاع رسانی ایمنی
- کاربرد رنگ در حوزه ایمنی
- اصول ایمنی در طراحی کارگاههای ساختمانی و معدن
- تجهیزات و دستگاه های مورد استفاده در عملیات ساختمانی و معدنکاری (داریست ها، جرثقیل ، دریل ها و ...)
- انواع معادن و روش های استخراج در آن ها
- تجهیزات مورد استفاده در استخراج و ایمنی آن ها
- انواع مواد منفجره و ایمنی نگهداری آن ها در داخل و خارج از معادن
- اصول ایمنی کار با مواد منفجره

ادامه ی اهداف جزئی

- گردوغبار و گازها در معادن و ایمنی آن ها
- مقررات ایمنی در ساختمان سازی و معدنکاری (نرده ها، پلکان ها، نردبان ها، راهروها، گالری ها، تونل ها و ...)
- ایمنی کار در ارتفاع (سقوط و حفاظت در برابر آن)
- ایمنی کار در فضاهای محصور
- مجوزهای کار
- حوادث و سوانح در معادن
- ایمنی در عملیات تخریب
- ایمنی در گودبرداری

منابع یا رفرنس های وزارتخانه

- آئین نامه ها و مقررات ساختمان، انتشارات وزارت مسکن
- ایمنی در معادن زیر زمینی و تونل سازی، موسسه کار و تامین اجتماعی
- بازرسی در معادن، حسن معدنی
- ایمنی کاربردی و شاخص های عملکرد در صنعت، دکتر احسان ا... حبیبی
- ارزیابی کمی ایمنی، ایرج محمدفام
- حوادث ناشی از کار، اداره کار و امور اجتماعی

Ashal, E., Industrial Safety and Health Managemet, Lasted edition.

روش ارزیابی

شیوه ارزشیابی:

حضور منظم در کلاس	۵ درصد یا (۱ نمره)
گزارش نویسی کار عملی	۱۵ درصد یا (۳ نمره)
پرسش های شفاهی در کلاس	۱۰ درصد یا (۲ نمره)
پاسخ به سوالات در سامانه آموزش مجازی	۱۰ درصد یا (۲ نمره)
امتحان میان ترم	۲۰ درصد یا (۴ نمره)
امتحان پایان ترم	۴۰ درصد یا (۸ نمره)

نکات مهم:

لطفاً همیشه برای پرسش و پاسخ شفاهی و کتبی در تمام جلسات کلاس آماده باشید. در تمام جلسات کلاس برای درس جلسه قبل حداقل ۱۰ سوال به همراه پاسخ، استخراج و به مدرس درس مربوطه تحویل دهید.

فهرست مطالب:

- برخی رویدادهای مهم تاریخ ایمنی
- برخی رویدادهای مؤثر در ایمنی صنعتی ایران
- نگاهی بر آمار حوادث شغلی
- تشکیلات ایمنی (بین‌المللی / کشوری)
 - سازمان بین‌المللی کار و وظایف مربوطه
- تشکیلات ایمنی و بهداشت حرفه‌ای در ایران
 - اداره بازرسی کار
 - وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
- قوانین مربوط به حفاظت فنی و بهداشت کار
- آیین‌نامه کمیته حفاظت فنی و بهداشت کار

کلیات

توسعه: به مفهوم کلان یعنی ارتقاء کیفیت زندگی انسان به‌گونه‌ای پایدار و متوازن

- سلامت هر ملت عاملی مهم برای توسعه است.

- سرمایه‌گذاری در بهداشت موجب افزایش سرمایه انسانی جامعه می‌شود.

سرمایه گذاری در بهداشت ← سلامت (سرمایه انسانی) ← توسعه

بهداشت حرفه‌ای، شاخه‌ای از علوم بهداشتی است که با پیش‌بینی **anticipation**، شناسایی **recognition**، اندازه‌گیری، ارزیابی **evaluation** و کنترل **control** عوامل زیان‌آور محیط کار در تلاش برای پیشگیری از بیماری‌های شغلی و حوادث ناشی از کار است.

برخی رویدادهای مهم تاریخ ایمنی

۱۸۱۵ م.: **نخستین قانون** ایمنی به وسیله اداره ایمنی معادن در امریکا به تصویب رسید (هر معدن دارای دو راه خروج باشد)

۱۸۱۵ م.: هامفری دیوی Humphrey Davy، **نخستین وسیله ایمنی** (چراغ ایمنی) safety lamp را اختراع کرد.

۱۸۹۶ م.: انجمن ملی حفاظت در برابر آتش **National Fire Protection Agency** (NFPA) در امریکا تأسیس شد.

۱۹۱۴ م.: در امریکا، دفتر بهداشت و سلامت در صنایع به وسیله اداره خدمات بهداشت همگانی U. S. Health Services تأسیس شد. تغییر نام، در سال ۱۹۷۱ به نام موسسه ملی ایمنی و بهداشت شغلی **National Institute for Occupational Safety and Health** (NIOSH) نام گذاری شد.

۱۹۳۱ م.: **نخستین الگوی علمی درباره علل بروز حوادث** به وسیله هاینریش Heinrich ارائه شد.

ورمزبان- استادیار دانشگاه علوم پزشکی قزوین

برخی رویدادهای مؤثر در ایمنی صنعتی ایران عبارتند از:

۱۳۰۲ ه. ش.: قوانین **حمایت از کارگران قالی باف** در ۱۱ بند

۱۳۲۰ ه. ش.: «هیأت حل اختلاف» روابط کارگران و کارفرمایان

۱۳۳۴ ه. ش.: **شواری عالی حفاظت فنی** (تعیین شرایط مناسب برای جلوگیری و کاهش حوادث شغلی، تدوین و تصویب آیین نامه هایی برای بهداشت کار، آیین نامه های وظایف و شیوه کار بازرسان فنی و ...).

۱۳۳۷ ه. ش.: تدوین و **تصویب برخی آیین نامه های قانون کار**. مانند: آیین نامه حفاظت و بهداشت عمومی در کارگاه ها، آیین نامه کمیته حفاظت کار، ...

۱۳۳۹ ه. ش.: عضویت وزارت کار ایران به سازمان بین المللی کار **International Labor Organization**

۱۳۴۴ ه. ش.: وزارت کار، به «**وزارت کار و امور اجتماعی**» تغییر نام یافت. در این سال، هدف اداره کل بازرسی کار به این ترتیب تعریف شد: نظارت بر حسن اجرای مقررات کار و ضوابط ایمنی و ...

۱۳۴۵ ه. ش.: «**مرکز تحقیقات و تعلیمات حفاظتی**» در اداره کل بازرسی کار» تشکیل شد. هدف این مرکز تدوین ضوابط، مقررات، میزان ها، توصیه نامه های ایمنی، سالم سازی محیط کار و پیشگیری از حوادث ناشی از کار از راه تهیه و اجرای طرح های مطالعاتی و پژوهشی و ارائه آموزش های لازم برای تأمین حفاظت و بهداشت است.

۱۳۶۹ ه. ش.: تصویب جدیدترین قانون کار.

نگاهی بر آمار حوادث شغلی

شمار بیمه‌شدگان حادثه‌دیده ناشی از کار بر اساس علت وقوع - نیمه نخست سال ۱۳۸۹

فراوانی	علت وقوع حادثه
۶۱۸	ماشین بدون حفاظ
۴۹۴	وسایل معیوب
۶۳۱۶	بی‌احتیاطی
۱۸	نور ناقص
۲۲	تهویه نامطلوب
۳۲	لباس خطرناک
۱۶۸	فقدان اطلاعات
۴۱	عدم آموزش
۳۶۱	عدم استفاده از وسایل حفاظتی
۶۱۵	عدم رعایت مقرران ایمنی
۹۵	ازدحام و بی‌نظمی تجهیزات
۲۲۵	دیگر علل
۱۱۰۳۲	جمع

به سه دلیل عمده باید به ایمنی اهمیت داده شود:

1. از دست‌رفتن **جان انسان‌ها** و یا آسیب آن‌ها در نظر هیچ فردی پسندیده و اخلاقی نیست.
2. جامعه و نیز مقامات قانونی انتظار دارند که همه **کارها ایمن** و بدون خطر باشند.
3. توجه به ایمنی، موجب **کاهش هزینه‌های** اضافی، از جمله از دست‌دادن نیروی کار ماهر، می‌شود.

تشکیلات ایمنی (بین‌المللی / کشوری)

سازمان بین‌المللی کار (ILO) International Labor Organization

در سال ۱۹۱۹، زمانی که کنفرانس صلح در کاخ ورسای (شهری در نزدیکی پاریس) برپا بود، سازمان بین‌المللی کار شکل گرفت. مقرر این سازمان در شهر ژنو در کشور سوئیس است. هدف از تأسیس این سازمان، استقرار عدالت اجتماعی، آزادی و امنیت اقتصادی و ایجاد فرصت‌های برابر برای همه ملت‌هاست.

وظایف سازمان بین‌المللی کار

وظایف این سازمان، در سال ۱۹۴۴، در کنفرانس فیلادلفیا تصویب شد و سازمان موظف گردید در کشورهای جهان مصوبات کنفرانس را پیگیری کند:

1. اشتغال برای همه افراد و ارتقاء سطح زندگی.
2. به کارگمردن کارگران در شغل‌هایی که با توانایی‌های آن‌ها متناسب باشد.
3. ایجاد امکانات و تسهیلات برای آموزش کارگران.
4. ایجاد امکانات پیشرفت و ترقی برای همه مردم به طور عادلانه، از نظر دستمزد، سختی کار و شرایط کار.
5. ایجاد همکاری مطلوب میان کارگر و کارفرمایان.
6. پشتیبانی از سلامت کارگران در همه شغل‌ها.
7. فراهم کردن تسهیلات رفاهی کودکان و مادران.
8. توسعه بیمه اجتماعی برای همه کارگران و تأمین درمان پزشکی کامل.
9. فراهم کردن غذا و مسکن مناسب و تسهیلات فرهنگی و تفریحات سالم.
10. ایجاد امکانات یکسان برای آموزش کارگران.

تشکیلات سازمان بین‌المللی کار

الف مجمع عمومی: این مجمع، هر سال یک بار با شرکت نمایندگان کشورهای عضو تشکیل می‌شود. هر کشور عضو می‌تواند دو نماینده دولت، یک نماینده کارفرما و یک نماینده کارگری به مجمع عمومی بفرستد.

معیارهایی که به تصویب مجمع عمومی می‌رسد، در موافقت‌نامه‌ها و توصیه‌نامه‌های سازمان بین‌المللی کار گنجانیده می‌شوند که این توصیه‌نامه‌ها در **مجلس قانون‌گذاری** هر کشور تصویب شده و به اجرا گذارده شود.

ب) هیأت اجرایی: هیأت اجرایی سازمان بین‌المللی کار، هر سه سال یک بار، در مجمع عمومی برگزیده می‌شود. هیأت مدیره

وظایف هیأت اجرایی به شرح زیر است:

- تعیین دستور نشست مجمع عمومی و جای تشکیل آن.
- تنظیم بودجه سالانه سازمان بین‌المللی کار.
- تعیین تاریخ تشکیل و دستور کنفرانس‌های
- نظارت بر اجرای مفاد مقاله‌نامه‌ها (مقاله به معنای قول دادن دو طرف به یکدیگر) و توصیه‌نامه‌ها در کشورهای عضو.
- تعیین سیاست سازمان بین‌المللی کار در زمینه‌های گوناگون.

پ) دفتر بین‌المللی کار: دفتر بین‌المللی کار، به منزله دبیرخانه سازمان است و مسئولیت انجام امور اداری و دفتری و تأمین وسایل برگزاری مجمع را برعهده دارد

15

ورمزیار- استادیار دانشگاه علوم پزشکی قزوین

ایران و سازمان بین‌المللی کار:

کشور ایران، از نخستین سال تأسیس سازمان بین‌المللی کار، یعنی از سال ۱۹۱۹، عضو آن سازمان گردید و در سال ۱۹۴۵، برای نخستین بار هیأت نمایندگی کاملی از سوی ایران در کنفرانس بین‌المللی کار شرکت کرد و با تأسیس وزارت کار، روابط میان سازمان و ایران فعال‌تر گردید.

تاکنون ۱۵۶ مقاله‌نامه سازمان بین‌المللی کار به تصویب رسیده است، که برخی از آن‌ها به شرح زیر است:

- مقاله‌نامه شماره ۱۹: **تساوی رفتاری** با کارگران داخلی و خارجی، از نظر جبران خسارت ناشی از کار
- مقاله‌نامه شماره ۱۰۰: **تساوی دستمزد** کارگران زن و مرد در برابر کار یکسان
- مقاله‌نامه شماره ۱۰۶: تعطیل هفتگی در مؤسسات اداری و بازرگانی

16

ورمزیار- استادیار دانشگاه علوم پزشکی قزوین

سازمان بهداشت جهانی (WHO)- World Health Organization

این آژانس در ۹ آوریل سال ۱۹۴۸ در ژنو (واقع در سوئیس) تاسیس شد.

اساسنامه سازمان بهداشت جهانی هدفش را دستیابی مردم به بیشترین سطح سلامت ممکن بیان می‌کند. وظیفه اصلی این سازمان مبارزه با بیماری‌ها مخصوصاً بیماری‌های مسری شایع و ارتقا سلامت عمومی مردم جهان است.

WHO علاوه بر هماهنگ کردن تلاش‌های بین‌المللی برای پایش بیماری‌های عفونی، مانند ایدز از برنامه‌هایی برای پیشگیری و درمان چنین بیماری‌هایی حمایت می‌کند. این سازمان از تولید و توزیع واکسن‌های موثر و بی‌خطر، شیوه‌های تشخیصی داروها حمایت می‌کند.

تشکیلات ایمنی و بهداشت حرفه‌ای در ایران

در ایران، وزارت کار و امور اجتماعی و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی متولی حفظ سلامت کارکنانند. **وزارت کار و امور اجتماعی**، بر مسائل ایمنی و قوانین کار تمرکز دارد.

اداره بازرسی کار

به منظور اجرای صحیح قانون کار و ضوابط حفاظت فنی، اداره کل بازرسی کار وزارت کار و امور اجتماعی و به تبع آن ادارات بازرسی کار استان‌ها تشکیل گردید درگاه وزارت تعاون، کار و امور اجتماعی، تشکیلات، معاونت روابط کار، اداره کل بازرسی کار، قانون کار، فصل چهارم حفاظت فنی و بهداشت کار.

<http://www.mcls.gov.ir/fa/home>

آدرس قانون کار:

<http://www.mcls.gov.ir/fa/kar/rahnamayemorahein/karegaran/>

هدف اداره بازرسی کار

۱. نظارت برای اجرای صحیح کلیه موازین مندرج در قانون کار جمهوری اسلامی در خصوص شرایط کار به‌ویژه **مقررات حمایتی** مربوط به کارهای سخت و زیان‌آور و خطرناک، مدت کار، مزد، رفاه کارگر، اشتغال زنان و کارگران نوجوان.
۲. نظارت بر اجرای صحیح و مقررات قانونی کار و **آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های** مربوط به حفاظت فنی و بهداشت کار.
۳. **آموزش** مسائل مربوط به حفاظت فنی و راهنمایی کارگران، کارفرمایان و کلیه افرادی که در معرض صدمات و ضایعات ناشی از حوادث و خطرات ناشی از کار قرار دارند.
۴. **بررسی و تحقیق** پیرامون **اشکالات** ناشی از اجرای مقررات حفاظت فنی و تهیه و پیشنهاد لازم جهت اصلاح میزان‌ها و دستورالعمل‌های مربوط به موارد مذکور، مناسب با تحولات و پیشرفت‌های تکنولوژی.
۵. **بررسی و رسیدگی به حوادث** ناشی از کار در کارگاه‌ها و تجزیه و تحلیل آن و تهیه آمارهای مربوط به منظور برنامه‌ریزی‌های و پیشگیری از حوادث مشابه.

وظایف

۱. بازرسی **عمومی** (موضوع ماده ۹۸ قانون کار و ماده ۲ آیین‌نامه بازرسی کار) اجرای صحیح و همه جانبه مقررات مندرج در قانون کار.
۲. بازرسی **موردی**
۳. بازرسی در راستای اجرای ماده ۸۷ قانون کار به‌منظور بررسی شرایط **کارگاه‌های جدیدالتأسیس** پس از درخواست مراجع قانونی (صنایع، مجامع امور صنفی، ...).
۴. بررسی **نقشه ساختمانی** کارگاه‌ها (موضوع ماده ۸۷ قانون کار) از لحاظ پیش بینی در امر حفاظت فنی و بهداشت کار
۵. تحقیق در خصوص **پرونده‌های تشکیل شده** در هیأت‌های محترم تشخیص و حل اختلاف و حضور در این هیأت‌ها
۶. **کمیته‌های حفاظت فنی و بهداشت کار** (موضوع ماده ۹۳ قانون کار و ماده ۱۷ آیین‌نامه چگونگی بازرسی کار)
۷. بررسی صلاحیت شرکت‌های **خدماتی**
۸. مشاغل **سخت و زیان‌آور**
۹. **آموزش** (موضوع بند ج ذیل ماده ۹۶ قانون کار، مواد ۱۸ و ۶ آیین‌نامه چگونگی بازرسی کار)
۱۰. **بررسی حوادث** (موضوع بند ذیل ماده ۹۶ قانون کار و مواد ۱۱ تا ۱۶ آیین‌نامه چگونگی بازرسی کار)
۱۱. درخواست تعطیل یا رفع **تعطیلی** تمام یا قسمتی از کارگاه‌ها (موضوع تبصره ۱ ذیل ۱۰۵ قانون کار)

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

مرکز سلامت محیط و کار، در **حیطه مسائل بهداشتی و پزشکی کار (طب کار)** فعالیت دارد. در استان‌ها، یک معاونت بهداشتی وجود دارد. در هر معاونت بهداشتی، یک واحد بهداشت حرفه‌ای است که به چند حوزه، به نام شبکه‌های بهداشتی در مناطق گوناگون، تقسیم می‌شود. در شبکه‌های بهداشتی، واحدی به نام واحد بهداشت حرفه‌ای وجود دارد که در استان‌ها **زیر نظر دانشگاه‌های علوم پزشکی** فعالیت می‌کنند.

21

ورمزیار- استادیار دانشگاه علوم پزشکی قزوین

ضوابط و آیین‌نامه‌ها

فصل چهارم مجموعه قوانین و مقررات کار و تأمین اجتماعی ایران، به قوانین مربوط به **حفاظت فنی و بهداشت کار** می‌پردازد. این فصل دارای دو مبحث است. مبحث نخست، **دربردانده کلیات** است و مبحث دوم درباره **قوانین بازرسی کار** است.

22

ورمزیار- استادیار دانشگاه علوم پزشکی قزوین

قوانین مربوط به حفاظت فنی و بهداشت کار

ماده ۸۵- برای صیانت نیروی انسانی و منابع مادی کشور رعایت دستور العمل‌هایی که از طریق شورای عالی حفاظت فنی (جهت تأمین حفاظت فنی) و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (جهت جلوگیری از بیماری‌های حرفه‌ای و تأمین بهداشت کار و کارگر و محیط کار) تدوین می‌شود، برای کلیه کارگاه‌ها، کارفرمایان، کارگران و کارآموزان الزامی است.

ماده ۸۶- شورای عالی حفاظت فنی مسئول تهیه موازین و آئین‌نامه‌های حفاظت فنی می‌باشد
اعضاء:

ماده ۸۷- اشخاص حقیقی و حقوقی مکلفند بدو برنامه کار و نقشه‌های ساختمانی و طرح‌های مورد نظر را از لحاظ پیش بینی در امر حفاظت فنی و بهداشت کار، برای اظهار نظر و تایید به وزارت کار و امور اجتماعی ارسال دارند

ماده ۹۱- کارفرمایان و مسئولان کلیه واحدهای موضوع ماده ۸۵ این قانون مکلفند وسایل و امکانات لازم را تهیه و در اختیار آنان قرار داده و چگونگی کاربرد وسایل فوق الذکر را به آنان بیاموزند، و بر حسن استفاده و نگهداری از وسایل و امکانات نظارت نمایند.

افراد مذکور نیز ملزم به استفاده و نگهداری از وسایل حفاظتی و بهداشتی فردی و اجرای دستورالعمل مربوطه کارگاه می‌باشند.

ماده ۹۲- کلیه واحدهای موضوع ماده ۸۵ این قانون که شاغلین در آنها به اقتضای نوع کار در معرض بروز بیماری‌های ناشی از کار قرار دارند باید برای همه افراد مذکور پرونده پزشکی تشکیل دهند و حداقل سالی یکبار توسط مراکز بهداشتی درمانی از آنها معاینه و آزمایش‌های لازم را به عمل آورند و نتیجه را در پرونده مربوطه ضبط نمایند.

ماده ۹۳- به‌منظور جلب مشارکت کارگران و نظارت بر حسن اجرای مقررات حفاظتی و بهداشتی در محیط کار و پیشگیری از حوادث و بیماری‌ها، در کارگاه‌هایی که وزارت کار و امور اجتماعی و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ضروری تشخیص دهند کمیته حفاظت فنی و بهداشت کار تشکیل خواهد شد.

ماده ۹۴- اطلاع امکان وقوع حادثه یا بیماری ناشی از کار در کارگاه یا واحد مربوطه به کمیته حفاظت فنی و بهداشت کار یا مسئول حفاظت فنی و بهداشت کار. این امر نیز بایستی توسط فرد مطلع شده در دفتری که به همین منظور نگهداری می‌شود ثبت گردد.

ماده ۹۵- مسئولیت اجرای مقررات و ضوابط فنی و بهداشت کار برعهده کارفرما یا مسئولین واحدهای موضوع ذکر شده در ماده ۸۵ این قانون خواهد بود.

قوانین مربوط به بازرسی کار

ماده ۹۶- تبصره ۱- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مسئول برنامه‌ریزی، کنترل، ارزشیابی و بازرسی در زمینه بهداشت کار و درمان کارگری بوده و موظف است اقدامات لازم را در این زمینه به عمل آورد.

ماده ۹۷ اشتغال در سمت بازرسی کار منوط به گذراندن دوره‌های آموزش نظری و علمی در بدو استخدام است.

ماده ۹۸- بازرسان کار و کارشناسان بهداشت کار در حدود وظایف خویش حق دارند بدون اطلاع قبلی در هر هنگام از شبانه روز به موسسات مشمول ماده ۸۵ این قانون وارد شده به بازرسی بپردازند.

ماده ۹۹- بازرسان کار و کارشناسان بهداشت کار حق دارند به منظور اطلاع ترکیبات موادی که کارگران با آنها در تماس می‌باشند و یا در انجام کار مورد استفاده قرار می‌گیرند، به اندازه ای که برای آزمایش لازم است در برابر رسید نمونه بگیرند و به روسای مستقیم خود تسلیم نمایند.

ماده ۱۰۰- کلیه بازرسان کار و کارشناسان بهداشت حرفه‌ای دارای کارت ویژه حسب مورد با امضاء وزیر کار و امور اجتماعی یا وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اند که هنگام بازرسی باید همراه آنها باشد و در صورت تقاضای مقامات رسمی یا مسئولین کارگاه ارائه شود.

ماده ۱۰۴- کارفرمایان و دیگر کسانی که مانع ورود بازرسان کار و کارشناس بهداشت کار به کارگاه‌های مشمول این قانون گردند و یا مانع انجام وظیفه ایشان شوند یا از دادن اطلاعات و مدارک لازم به آنان خودداری نمایند، حسب مورد به مجازات‌های مقرر در این قانون محکوم خواهند شد. ...

25

ورمزیر- استادیار دانشگاه علوم پزشکی قزوین

آیین‌نامه کمیته حفاظت فنی و بهداشت کار

ماده ۱ به منظور پیشگیری از حوادث و بیماری‌های ناشی از کار، حفظ و ارتقای سلامتی کارگران و سالم‌سازی محیط‌های کار، تشکیل کمیته‌های حفاظت فنی و بهداشت کار با رعایت ضوابط و مقررات مندرج در این آیین‌نامه در کارگاه‌های کشور الزامی است.

ماده ۲- کارگاه‌هایی که دارای ۲۵ نفر کارگر باشند، کارفرما مکلف است کمیته‌ای به نام کمیته حفاظت فنی و بهداشت کار در کارگاه با اعضای ذیل تشکیل دهد.

1. کارفرما یا نماینده تام‌الختیار او
2. نماینده شورای اسلامی کار یا نماینده کارگران کارگاه
3. مدیر فنی و در صورت نبودن او یکی از سر استادان کارگاه
4. مسئول حفاظت فنی
5. مسئول بهداشت حرفه‌ای

تبصره ۱- مسئول حفاظت فنی می‌بایستی ترجیحاً از فارغ التحصیلان بهداشت حرفه‌ای یا پزشک عمومی مورد تایید مرکز بهداشت شهرستان باشد.

26

ورمزیر- استادیار دانشگاه علوم پزشکی قزوین

تبصره ۳- اعضا کمیته حفاظت فنی و بهداشت کار با **هزینه کارفرما** بایستی در **برنامه‌های آموزشی و بازآموزی** مربوط به حفاظت فنی و بهداشت کار که توسط ارگان‌های ذی‌ربط برگزار می‌گردد شرکت نمایند.

تبصره ۴- در کارگاه‌هایی که **بین ۲۵ تا ۱۰۰ نفر** کارگر داشته باشند در صورتیکه که یک یا دو نفر از اعضای کمیته در کارگاه حضور نداشته باشند جلسه **کمیته با حداقل سه نفر** از افراد مذکور تشکیل می‌گردد مشروط بر آنکه در این کمیته **مسئول حفاظت فنی یا مسئول بهداشت حرفه‌ای حضور** داشته باشد.

ماده ۳- در کارگاه‌هایی که **کمتر از ۲۵ نفر کارگر** دارند و **نوع کار** آن‌ها ایجاب نماید با نظر مشترک و هماهنگ **بازرس کار و کارشناس بهداشت حرفه‌ای محل**، کارفرما مکلف به تشکیل کمیته مزبور خواهد بود.

تبصره ۱- در این گونه کارگاه‌ها **با سه نفر** از اعضا به شرح زیر تشکیل می‌گردد:

1. کارفرما یا نماینده تام‌الاختیار او
2. نماینده شورای اسلامی یا نماینده کارگران کارگاه
3. مسئول حفاظت فنی و بهداشت حرفه‌ای

تبصره ۲- **صلاحیت مسئول حفاظت فنی و بهداشت حرفه‌ای** برای این گونه کارگاه‌ها باید به تایید **اداره کار و مرکز بهداشت محل** برسد.

تبصره ۳- در کلیه کارگاه‌هایی که کمیته حفاظت فنی و بهداشت کار **با سه نفر** تشکیل می‌گردد **مسئول حفاظت فنی و بهداشت حرفه‌ای می‌تواند یک نفر** باشد مشروط بر آنکه پس از **آموزش‌های لازم** با هزینه کارفرما توسط مرکز بهداشت و با اداره کار محل حسب مورد تشکیل می‌گردد شرکت نموده و گواهی نامه لازم را دریافت نماید.

ماده ۴- جلسات کمیته حفاظت فنی و بهداشت کار باید **لااقل هر ماه یک بار** تشکیل گردد و در این جلسه خود نسبت به انتساب **یک نفر دبیر** از میان اعضاء کمیته اقدام نمایند. تعیین زمان تشکیل جلسات و تنظیم صورتجلسات کمیته به عهده دبیر جلسه خواهد بود.

تبصره ۱- در مواقع ضروری یا **زودتر** از موعد با پیشنهاد مدیر کارخانه یا **مسئول حفاظت فنی و یا مسئول بهداشت حرفه‌ای** کمیته تشکیل خواهد شد.

تبصره ۲- در صورتیکه حفاظت فنی و بهداشت کار **احتمال وقوع حادثه یا بیماری** ناشی از کار را برای کارگاه تشخیص دهد باید فوراً اقدام به تشکیل جلسه نموده و موارد را ضمن اعلام **به کارفرما** **به اداره کار و مرکز بهداشت** مربوطه اعلام نماید.

تبصره ۳- کارفرما مکلف است **یک نسخه از تصمیمات** کمیته مذکور و همچنین صورتجلسات تنظیم شده را **به اداره کار و مرکز بهداشت** مربوطه ارسال نماید.

ماده ۵ - وظایف کمیته فنی و بهداشت کار به شرح ذیل است :

- مسائل و مشکلات حفاظتی و بهداشتی در **جلسات کمیته** و ارائه **پیشنهادات** لازم به کارفرما جهت رفع نواقص سالم سازی محیط کار.
- انعکاس کلیه ایرادات و نواقص حفاظتی و بهداشتی و ارائه پیشنهادات لازم جهت رفع آن‌ها به **کارفرمای** کارگاه.
- **همکاری** و تشریح مساعی با **کارشناسان بهداشت حرفه‌ای و بازرسان کار** جهت اجرای مقررات حفاظتی و بهداشت کار.
- توجه و **آشناسازی کارگران** نسبت به رعایت مقررات و موازین بهداشتی و حفاظتی در محیط کار.
- **همکاری** با کارفرما در تهیه **دستورالعمل‌های** لازم برای انجام کار مطمئن، سالم و بدون خطر و همچنین استفاده **صحیح از لوازم و تجهیزات** بهداشتی و حفاظتی در محیط کار.
- **پیشنهاد** به کارفرما جهت **تشویق کارگرانی** که در امر حفاظت فنی و بهداشت کار علاقه و جدیت دارند.
- پیگیری لازم به منظور تهیه و ارسال صورت **جلسات کمیته** و همچنین فرم‌های مربوط به حوادث ناشی از کار و بیماری‌های ناشی از کار به **ارگان‌های ذی ربط**.
- پیگیری لازم در انجام **معاینات قبل از استخدام و معاینات ادواری** به منظور پیشگیری از ابتلا کارگران به بیماری‌های ناشی از کار و ارائه نتایج حاصله به مرکز بهداشت مربوطه.
- اعلام موارد **مشکوک به بیماری‌های حرفه‌ای از طریق کارفرما به مرکز بهداشت** مربوطه و همکاری در تعیین شغل مناسب برای کارگرانی که به **تشخیص شورای پزشکی** به بیماری‌های حرفه‌ای مبتلا شده و یا در معرض ابتلا آن‌ها قرار دارند. (موضوع تبصره ۱ ماده ۹۲ قانون کار)

ادامه ی وظایف کمیته فنی و بهداشت :

- **جمع آوری آمار و اطلاعات** مربوطه از نقطه نظر مسائل حفاظتی و بهداشتی و تنظیم و تکمیل فرم صورت نواقص موجود در کارگاه.
- **بازدید و معاینه ابزار کار**، وسایل حفاظتی و بهداشتی در محیط کار و نظارت بر حسن استفاده از آن‌ها.
- **ثبت آمار حوادث و بیماری‌های** ناشی از کار کارگران و تعیین ضریب تکرار و ضریب شدت سالانه حوادث.
- نظارت بر **ترسیم نمودار میزان حوادث** و بیماری‌های حرفه‌ای و همچنین **نصب پوستره‌های آموزشی** بهداشتی و حفاظتی در محیط کار.
- اعلام **کانون‌های ایجاد خطرات حفاظتی** و بهداشتی در کارگاه.
- **نظارت بر نظم و ترتیب** و آرایش مواد اولیه و محصولات و استقرار ماشین‌آلات و ابزار کار به نحو صحیح و ایمن و همچنین تطابق صحیح کار و کارگر در محیط کار.
- ...
- **ماده ۶- وجود کمیته** حفاظت فنی و بهداشت کار مسئولین حفاظت و بهداشت حرفه‌ای در کارگاه به هیچ وجه **رافع مسئولیت‌های قانونی کارفرما** در قبال مقررات وضع شده نخواهد بود.

انواع کمیته ایمنی در صنعت:

- بدلیل وسعت و گستردگی امکان بهره گیری از یک کمیته انحصاری مقدور نیست.
- براساس دستورالعمل وزارت کار امکان چندین کمیته به منظور تحت پوشش قرار دادن کل جمعیت
- مدیریت زمان در اوقات مدیران ارشد
- ۱- **کمیته حفاظتی مرکزی کارخانه:** هر سه یا شش ماه یکبار تشکیل شده و اموری که خیلی مهم و کلان هستند.
- ۲- **کمیته حفاظتی قسمت ها:** مدیران قسمت ها و سرکارگران قسمت این گونه کمیته را تشکیل می دهند.
- ۳- **کمیته حفاظتی کارگران:** سر کارگران و کارگران و وجه اشتراک در ارتباط با فعالیت های ثابت و یکسان آنها می باشد لذا تشریک مساعی جهت رفع مشکلات وجود دارد.

تنظیم صورت جلسات و تعیین زمان جلسات کمیته حفاظت و بهداشت را چه کسی تعیین می کند؟
 الف) دبیر جلسه ب) کارفرما ج) نماینده کارگران د) کارشناس بهداشت حرفه ای

الف

وجود نماینده شورای اسلامی در کمیته حفاظت و بهداشت در قانون کار با کدامیک از مشاغل زیر برابر و یکسان پیش بینی شده است؟

الف) مسئول حفاظت فنی ب) نماینده کارگران ج) نماینده کارفرما د) سراسر کار

ب

سیاست های ایمنی در کارگاه طبق مقررات توسط چه کسی اعمال می شود؟

الف) مدیر ب) مدیرعامل ج) مسئول ایمنی و بهداشت کارخانه د) هیئت مدیر کارخانه

ب

در کارگاه هایی که کمتر از ۲۵ نفر کارگر دارند بر اساس آئین نامه کمیته حفاظت و بهداشت با نظر کدامیک از افراد زیر کارفرما مکلف به تشکیل کمیته خواهد بود؟

الف) نماینده کارگران ب) بازرس کار ج) کارشنای بهداشت حرفه ای د) بازرس کار و کارشناس بهداشت حرفه ای

د

تأمین کننده هزینه اعضاء کمیته حفاظت فنی و بهداشت جهت برنامه های آموزشی به عهده کدامیک از موارد زیر می باشد؟

الف) اداره کار و مرکز بهداشت (ب) مرکز بهداشت (ج) عضو شرکت کننده (د) کارفرما

د

رهبری فعالیت های آموزش ایمنی طبق شرح وظایف اعضاء کمیته حفاظت و بهداشت به عهده چه کسی است؟

الف) مدیرعامل (ب) سوپروایزر (ج) مسئول ایمنی و بهداشت (د) بازرس کار و کارشناس بهداشت حرفه ای

ج

در صورت عدم وجود مدیر فنی در کمیته حفاظت و بهداشت کارخانجات کدامیک از مشاغل زیر می توانند جایگزین شوند؟

الف) نماینده شورای اسلامی (ب) مسئول حفاظت فنی (ج) یکی از سر استاد کاران (د) کارشناس بهداشت حرفه ای

ج

تأیید صلاحیت مسئول حفاظت فنی و بهداشت حرفه ای در کمیته های حفاظت فنی و بهداشت حرفه ای در کمیته های حفاظت و بهداشت به عهده کدامیک از موارد ذکر شده است؟

الف) اداره کار و مرکز بهداشت (ب) اداره کار (ج) مرکز بهداشت (د) کارفرما

الف

هر که پیشانی مادر خویش را ببوسد از آتش جهنم مصون شود.
حضرت محمد (ص)

